

Omgevingswet raads werkgroep

Agenda

Datum	21-02-2023
Aanvang	19:30
Locatie	De Voorst
Griffier	5.1.2e
Voorzitter	5.1.2e
Eindtijd	21:00

1 Opening

2 Vaststellen agenda

3 Vaststellen besluitenlijst 31 januari 2023

[230131 Concept besluitenlijst raads werkgroep omgevingswet](#)

4 Planning omgevingsvisie Lochem

Op 31 januari is besloten: voor nu kennis te nemen van het Plan van Aanpak en in deze vergadering verder te spreken over de rol van de raad in het proces, over participatie en de invulling van de adviserende tafels. Ook moet nog overeenstemming worden bereikt wie vanuit de raads werkgroep aansluit bij de startbijeenkomst.

De planning is verder uitgewerkt in het memo Planning omgevingsvisie.

[Planning Omgevingsvisie](#)

[Plan van aanpak Lochem Omgevingsvisie Raads werkgroep](#)

[Plan van aanpak participatie en communicatie Omgevingsvisie Lochem](#)

[Presentatie omgevingsvisie Lochem - Raads werkgroep 31-01-2023](#)

5 Rondvraag

6 Datum en agendapunten volgende vergadering

Reeds geplande data:

- Dinsdag 4 april
- Dinsdag 6 juni
- Maandag 25 september
- Dinsdag 28 november

7 Sluiting

Raadswerkgroep omgevingswet

Besluitenlijst van de vergadering op 31 januari 2023

Aanwezig: 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e ,
5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , Marja Eggink,
5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e , 5.1.2e),
5.1.2e 5.1.2e

Afwezig: 5.1.2e

Voorzitter: 5.1.2e

Griffier: 5.1.2e

1. Opening

5.1.2e vervangt 5.1.2e als voorzitter.

2. Vaststellen agenda

Ongewijzigd vastgesteld.

3. Vaststellen besluitenlijst 21 november 2022

Gewijzigd vastgesteld; de kop boven agendapunt 6 moet zijn 'Behandelen initiatieven en positie raad'

4. Plan van Aanpak Omgevingsvisie

Besloten wordt voor nu kennis te nemen van het Plan van Aanpak. In de volgende vergadering wordt verder besproken over de rol van de raad in het proces, over participatie en de invulling van de adviserende tafels. Ook moet nog overeenstemming worden bereikt wie vanuit de raadswerkgroep aansluit bij de startbijeenkomst.

5. Rondvraag

Er worden geen vragen gesteld.

6. Sluiting

De volgende vergadering is op 21 februari om 19.30 uur.

Planning Omgevingsvisie Lochem

Aan: Raadswerkgroep Omgevingswet
 Van: Marja Eggink, portefeuillehouder Omgevingswet
 Datum: 21 februari 2023

Uitwerking planning van Omgevingsvisie

Op 31 januari bespraken we het plan van aanpak voor de omgevingsvisie en is afgesproken om de planning en de momenten waarop de raad wordt betrokken uit te werken en toe te lichten.

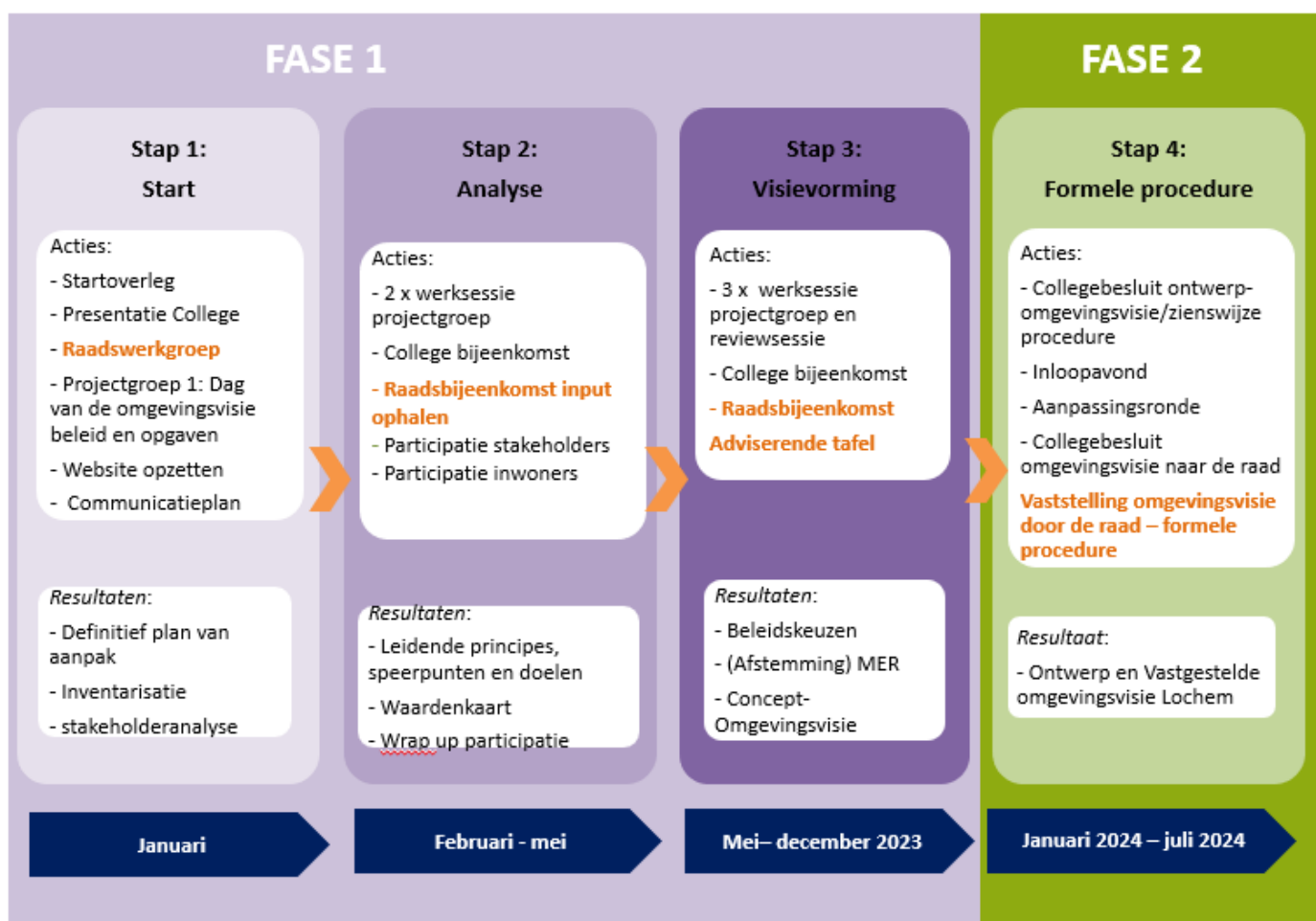
Formeel is de raad aan zet aan het eind van het proces, namelijk na de officiële ter visie legging van de ontwerp-visie. Dan stelt de raad de omgevingsvisie vast. Volgens de planning is dit juli 2024!

Het college wil de gemeenteraad echter al vroeg in het proces betrekken. Het proces om tot een visie te komen is omvangrijk en gaan we stapsgewijs invullen. Daarom willen we u hierin stapsgewijs meenemen en niet pas aan het eind van het proces door een ontwerpvisie als eindproduct voor te leggen.

Zoals in de presentatie van 31 januari is aangegeven bestaat de aanpak uit 2 fasen en 4 stappen.

Fase 1: Proces in 3 stappen richting een Concept – omgevingsvisie

Fase 2 : stap 4 Formele procedure Ontwerp-Visie

Het voorstel is om de raad 2 keer te betrekken (Fase 1, stap 2 en 3) voordat de uiteindelijke visie wordt voorgelegd ter vaststelling (Fase 2, stap 4)

1^e Bijeenkomst raad

De 1^e keer is aan de voorkant in het proces, in stap 2. Dit is de stap van ophalen en analyseren van informatie. In deze bijeenkomst willen we graag de hele raad informeren en betrekken. Het gaat om een eerste terugkoppeling van de resultaten van de werksessies door de projectgroep. Dit zijn de eerste resultaten van de analyse van het huidige beleid en de trends en ontwikkelingen. Daarnaast willen we bij het raad informatie ophalen. Wat ontbreekt er nog en wat vindt de raad dat er in de omgevingsvisie terug moet komen. Hiervoor moet dus een aparte avond worden georganiseerd. Het voorstel is om dit te doen op 4 april. Op deze datum staat nu een raadswerkgroep gepland.

2^e Bijeenkomst met de raad

De 2^e bijeenkomst is in stap 3, visievorming. In deze stap stellen we voor een adviserende tafel te organiseren. In deze fase staat er al meer op papier. Als blijkt dat er bijvoorbeeld strijdige ambities zijn, of onderwerpen uit het MER of de participatie leiden tot bepaalde keuzes/dilemma's, dan worden die voorgelegd, waarop de raad advies kan uitbrengen.

3^e Raadsbehandeling

In stap 4 begint de officiële ter visie legging. Na de zienswijze procedure stelt de raad de Omgevingsvisie vast. Dit gaat via de gebruikelijke route van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Dit is het moment om amendementen en moties in te dienen.

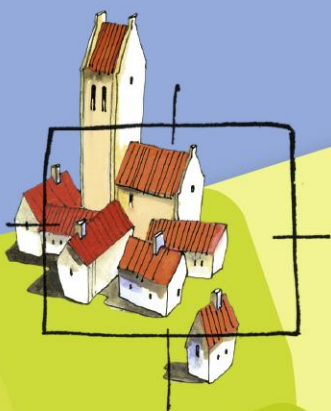
Hieronder is de planning uitgewerkt:

Planning Omgevingsvisie		
Stap 1	Opstarten en inventariseren ➤ Plan van aanpak bespreken in de raadswerkgroep ➤ Nadere bespreking plan van aanpak in raadswerkgroep: planning en rol van de raad en participatieopzet ➤ Werksessie ambtelijke projectgroep 1: Startbijeenkomst Omgevingsvisie (twee raadsleden sluiten aan bij de gezamenlijke aftrap in de ochtend)	Januari - februari 31 januari 21 februari 23 februari
Stap 2	Analyseren en participeren ➤ Werksessie ambtelijke projectgroep 2 ➤ 1^e Startbijeenkomst met de gemeenteraad (voor de hele raad op 4 april i.p.v. raadswerkgroep) Interactieve meedenkbijeenkomst gericht op informeren en ophalen. • Presenteren: opgehaalde thema's uit de analyse (hoofdpijnen) • Ophalen: welke thema's ontbreken, wat vindt de raad belangrijk voor de inhoud van onze omgevingsvisie? • Bespreken: Wat zijn onze kwaliteiten (wat is van waarde?) • Huiswerk: bespreek in de fractie welke thema's en uitgangspunten belangrijk zijn in de omgevingsvisie ➤ Werksessie ambtelijke projectgroep 3	Maart – juni 2023 28 maart 4 april April, mei

- 28 november

Plan van Aanpak Omgevingsvisie

Lochem

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Inhoudsopgave

1	Plan van aanpak	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Aanpak in twee fasen	3
1.3	Fase 1: concept omgevingsvisie, participatie en opstellen Plan MER	4
1.3.1	Stap 1: Start - eerst de basis op orde	4
1.3.2	Stap 2: Analyse en participatie	6
1.3.3	Stap 3: Visievorming	8
1.4	Fase 2: ontwerp omgevingsvisie en vaststelling omgevingsvisie	11
1.4.1	Stap 4: Ontwerp omgevingsvisie	11
1.4.2	Stap 5: vaststelling omgevingsvisie	11
2	Samenvatting aanpak	13

1 Plan van aanpak

1.1 Inleiding

Lochem heeft al veel werk gedaan. Er ligt al een concept omgevingsvisie met een thematisch gerichte uitwerking. Vanuit de urgentie voor het thema wonen is ondertussen doorgewerkt aan kernvisies Wonen, waarin per kern de woonopgaven en zoeklocaties zijn uitgewerkt.

Ook liggen er actuele beleidsstukken (die deels ten tijde of na het opstellen van de houtskoolschets zijn vastgesteld) en input vormen voor de omgevingsvisie, zoals beleid (kleinschalig) zon en wind, het addendum op de Woonvisie, het Biodiversiteitsplan, de Cultuurhistorische waardenkaart en de nota Mobiliteit.

Wij zien dit als startpunt voor dit proces. Over publiceerbaarheid in het DSO geldt nog het volgende aandachtspunt:

- Het is geen geheim dat de ‘operatie-DSO’ de belangrijkste reden is waarom de invoering van de Omgevingswet sedert 1 juli 2019 al een aantal keer is uitgesteld. Wanneer het uw bedoeling is om de omgevingsvisie integraal in het DSO te plaatsen dan is een werkproces conform de TPOD omgevingsvisie noodzakelijk. Dit houdt in dat zaken als tekststructuur, annotaties, waardenlijsten, presentatie en validatie leidend zijn, met alle last en moeite van dien. Dit is een complexe werkwijze. Gelet daarop willen wij aangeven dat de vorm van de omgevingsvisie niet voor de inhoud mag gaan: een GML met een PDF die aan de contour van de gemeente is gekoppeld volstaat ook in het DSO. Hoe dat ook zij, we zijn in staat om een omgevingsplan in bv. Roxit op te bouwen, dus we gaan ervan uit dat ons dat ook moet lukken voor de omgevingsvisie. Daarover en over de voors en tegens en (on)mogelijkheden van het integraal plaatsen van de (teksten van de) omgevingsvisie in het DSO, gaan we graag met u in overleg. Voor de kostenraming gaan wij vooralsnog uit van een GML met een PDF die aan de contour van de gemeente is gekoppeld.

1.2 Aanpak in twee fasen

Het proces bestaat uit twee fasen:

- **Fase 1** opstellen concept omgevingsvisie, participatie en opstellen Plan MER (januari 2023 – december 2023)
- **Fase 2** procedure ontwerp omgevingsvisie en vaststellen omgevingsvisie (januari 2024 – september 2024)

De bovenstaande fasen zijn verwerkt in het plan van aanpak. We zien het proces als volgt voor ons om te komen tot de vastgestelde omgevingsvisie:

FASE 1 CONCEPT OMGEVINGSVISIE, PARTICIPATIE EN OPSTELLEN PLAN MER (JANUARI 2023 – DECEMBER 2023)

- **Stap 1: Start – eerst de basis op orde.**
 - Inventarisatie van beleid (inclusief concept omgevingsvisie), trends, ontwikkelingen en opgaven.
- **Stap 2: Analyse en participatie.**
 - Op welke (nieuwe) opgaven, knelpunten en kansen en vergelijking met inventarisatie uit stap 1
 - Waardenkaart met kwaliteiten per deelgebied.
 - Overkoepelende leidende principes, integrale doelen en een missie voor de omgevingsvisie.
- **Stap 3: Visievorming aan de hand van bouwstenen.**
 - Bepaling structuur omgevingsvisie.
 - Gebiedsgerichte doelen en ambities.
 - Keuzes maken: zijn er keuzes en dilemma's op basis van strijdige doelen of op basis van het MER en de participatie? En liggen er koppelkansen?
 - Uitvoeringsparagraaf.
 - Proceswijzer.
 - Samenvoegen bouwstenen concept visie.
 - Review concept omgevingsvisie.

FASE 2 ONTWERP OMGEVINGSVISIE EN VASTSTELLING OMGEVINGSVISIE

- Stap 4: Ontwerp omgevingsvisie.
- Stap 5: Vaststelling omgevingsvisie.

1.3 Fase 1: concept omgevingsvisie, participatie en opstellen Plan MER

1.3.1 Stap 1: Start - eerst de basis op orde

- Aantal bijeenkomsten: twee (kernteam en brede projectgroep).
- Uitleg plan van aanpak aan raadswerkgroep.
- Opstarten communicatie: website gemeente/publicatie gemeentepagina.
- Resultaat:
 - definitief plan van aanpak;
 - inventarisatie van beleid (inclusief concept omgevingsvisie), trends, ontwikkelingen en opgaven.

VOORBEREIDING EN STARTOVERLEG

We voeren een startoverleg met de gemeentelijke projectleider, het gemeentelijke kernteam en het bureau. Tijdens het overleg maken we kennis met elkaar, maken we werkafspraken en bereiden we de eerste bijeenkomst voor van de brede projectgroep. Tijdens het startoverleg bespreken we het volgende:

- kennismaking;
- bespreking inhoud opdracht aan de hand van het plan van aanpak Omgevingsvisie;

- waar staan we nu: toelichting op voortraject;
- participatieproces en verwachtingen, bespreking en fijn slijpen 'plan van aanpak Communicatie';
- overdracht gegevens;
- planning en budgettering.

RAADSWERKGROEP

Hierna wordt het 'plan van aanpak Omgevingsvisie' en 'het plan van aanpak Communicatie' besproken in de raads werkgroep (akkoord op aanpak en proces). Wij zullen dit plan van aanpak uiteenzetten voor de raads werkgroep.

DAG VAN DE OMGEVINGSVISIE

De 'Dag van de omgevingsvisie' vormt de eerste werksessie met de projectgroep om te komen tot een geactualiseerde omgevingsvisie. Werksessies zorgen voor betere afstemming tussen bureau en gemeente, betere informatieoverdracht over en weer, meer integraliteit en een visie door en voor de gemeente.

Op deze 'Dag van de omgevingsvisie' is het goed als ook de wethouder even aan zou kunnen schuiven en/of een vertegenwoordiger van de raads werkgroep, zodat een gezamenlijke aftrap van het proces kan worden gegeven.

Een belangrijk doel van de dag is om een gezamenlijke basis te krijgen voor het integrale werken in de geest van de Omgevingswet. We oriënteren ons op de aanpak en het gewenste eindproduct.

We beginnen de werksessie met een door ons ontwikkeld spel 'het rad van instrumenten', waardoor we met de projectgroep gevoel krijgen waarover de omgevingsvisie gaat en op welk detailniveau. Vervolgens gaan we in gesprek over de kaders, de ruimte die de gemeente wil bieden aan de samenleving en welke rol de gemeente daarin wil nemen. We spiegelen daarbij ook aan de opgestelde concept omgevingsvisie.

Tijdens de eerste werksessie beginnen we met een inventarisatie en analyse van de concept visie en nieuw opgesteld beleid. We beginnen op het strategische niveau: welke opgaven komen er op Lochem af? Welke trends en ontwikkelingen hebben invloed op de fysieke leefomgeving van Lochem? Deze leggen we naast de huidige concept omgevingsvisie.

Verder inventariseren wij tijdens de werksessie de beleidsdoelen uit zowel de concept omgevingsvisie als uit actueel beleid gerelateerd aan de fysieke leefomgeving (het tactische niveau). Hierbij wordt ook relevant beleid uit onder andere het sociaal domein betrokken. Verder is relevant recent beleid van het Rijk, de provincie, het waterschap en regio van belang, zoals bijvoorbeeld het Nationaal programma Landelijk Gebied (NPLG). We maken daarbij onderscheid tussen integrale, thematische en gebiedsgerichte doelen. We produceren tijdens deze werksessie met de projectgroep een compleet overzicht waarop in de volgende werksessies wordt voortgebouwd. Aanvullende detailgegevens kunnen door de desbetreffende beleidsmedewerkers na deze sessie worden aangevuld in de beleidsinventarisatie.

AFSTEMMING MER

In deze stap vindt één overleg plaats met het bureau dat het MER op gaat stellen, ten behoeve van de 0-meting/leefomgevingsfoto en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

1.3.2 Stap 2: Analyse en participatie

- Aantal bijeenkomsten: drie (twee keer werksessie met projectgroep, één keer raads werkgroep).
- Participatie ketenpartners en deskundigen in themasessie.
- Participatie inwoners over waarden en toekomstwensen.
 - meedenkdagen in week van de omgevingsvisie.
 - bijeenkomsten in deelgebieden/kernen in de vorm van 'Café de Toekomst'.
- Resultaten:
 - leidende principes en doelen;
 - waardenkaart;
 - verslag uitkomsten impressies participatie ten behoeve van visie en conclusie voor doorwerking in de Omgevingsvisie.

WERKSESSIE PROJECTGROEP 2: OPGAVEN, DOELEN EN WAARDEN

Uit stap 1 hebben we een overzicht van alle doelen uit de concept omgevingsvisie en de doelen uit sectoraal beleid die meegenomen moeten worden. Ook hebben we inzichtelijk welke opgaven er vanuit de trends en ontwikkelingen op Lochem af komen. Op basis hiervan gaan we in werksessie 2 aan de slag met de analyse.

In de eerste plaats willen we analyseren op welke (nieuwe) opgaven de omgevingsvisie een antwoord moet geven. Wat zijn de knelpunten en kansen. Dat leggen we vervolgens naast de geïnventariseerde doelen. Welke doelen passen hierbij en welke zijn strijdig hiermee? En voor welke opgaven zijn nog geen doelen bepaald?

Daarna analyseren we de geïnventariseerde doelen uit de concept omgevingsvisie en het actuele beleid. We willen komen tot het volgende overzicht:

1. Welke doelen uit beleid en concept omgevingsvisie komen overeen en staan niet meer ter discussie.
2. Welke doelen uit beleid en concept omgevingsvisie zijn onderling tegenstrijdig, zodat hier discussie over plaats moet vinden.
3. Welke doelen zijn verouderd.

Aan de hand van dit overzicht bekijken we met behulp van kaartmateriaal:

1. Welke doelen gelden voor de hele gemeente of zijn juist gebiedsgericht.

De uitkomsten van deze werksessie moeten leiden tot een gestructureerd overzicht waarin duidelijk is over welke opgaven en doelen nog discussie plaats moet vinden, en welke doelen (uit omgevingsvisie of beleid) kunnen vervallen.

In het tweede deel van deze werksessie inventariseren we met de projectgroep de gebiedsgerichte waarden. Dit vormt de aanzet voor de waardenkaart. De waardenkaart laat de kernkwaliteiten per deelgebied zien. Nieuwe initiatieven die inwoners indienen, zullen worden getoetst aan of ze niet strijdig zijn met de waarden van het gebied, of misschien zelfs bijdragen aan het gebied. De waarden kunnen zowel functionele, landschappelijke- en cultuurhistorische waarden als sociaal-maatschappelijke- of op beleving gerichte waarden zijn. De kwaliteiten en waarden hangen samen met de beleidsthema's

en de trends en ontwikkelingen (zie stap 1 en 2). Het beleid dat in het verleden is vastgesteld, is namelijk niet los van de bestaande kwaliteiten opgesteld.

Tijdens de werksessie bekijken we gezamenlijk de deelgebieden. Wat zijn de kernmerken en kwaliteiten, karakteristieken en bijzonderheden. Hoe hebben de gebieden zich de afgelopen jaren ontwikkeld en zien we valkuilen voor de toekomst, die voorkomen moeten worden. Kortom, wat willen we behouden en wat willen we versterken of tegen gaan. We gieten dit in de vorm van een SWOT-analyse. We leggen daarbij van ieder deelgebied een A0-kaart op tafel en werken op die manier gezamenlijk aan een concept waardenkaart.

Na de werksessie werken we het concept van de waardenkaart uit. Deze versie bespreken we in de volgende gemeentelijke projectgroepvergadering (werksessie 3). Aan de hand van de bespreking passen we de Waardenkaart aan tot de eindversie.

COLLEGEBIJEENKOMST EN RAADSBIJEENKOMST

In stap 1 wordt het plan van aanpak met de raads werkgroep besproken. Na de start van stap 2 willen we met het college en de gemeenteraad doorpraten over wat zij belangrijk vinden voor de inhoud van de omgevingsvisie: hoe zien zij de omgevingsvisie.

WERKSESSIE 3: BEPALEN LEIDENDE PRINCIPES EN INTEGRALE DOELEN

In werksessie 3 bespreken we allereerst de waardenkaart die is opgesteld op basis van werksessie 2. Met de uitkomsten van werksessie 2 en de participatie, hebben we ook een volledig overzicht van alle doelen en weten we waarover nog aanvulling of discussie nodig is. Verder gaan we aan de slag met de drielagenbenadering: strategisch, tactisch en operationeel. Op basis van sessie 2 zijn de doelen helder en de waarden van de gemeente. Die zullen we gezamenlijk abstraheren tot overkoepelende leidende principes en een missie voor de omgevingsvisie Lochem. Vervolgens gaan we aan de slag met de uitwerking van integrale doelen en ambities.

PARTICIPATIE STAKEHOLDERS EN DESKUNDIGEN

Wij stellen voor in deze fase de stakeholders en deskundigen, de 'meeweters' uit te nodigen voor de themasessie Omgevingsvisie. In deze fase stellen we wel voor om overleg te voeren met de deskundigen, enerzijds om recent beleid af te stemmen en anderzijds om mee te denken over opgaven waar de omgevingsvisie antwoord op moet geven. Te denken valt aan stakeholders als de provincie, de omgevingsdienst, waterschappen, regio, veiligheidsregio en dergelijke. De doelen en opgaven vanuit de stakeholders worden samen met de eerder geïnventariseerde doelen en opgaven samengebracht in een gezamenlijk overzicht. Voor meer informatie wordt verwezen naar het Plan van Aanpak communicatie en participatie.

PARTICIPATIE INWONERS, DORPSRADEN EN MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES

In de 'week van de omgevingsvisie' gaan we op zoek naar de groepen die lastig te bereiken zijn, zoals scholieren, ouderen en dertigers. We gaan met mensen in gesprek over de toekomst van hun leefomgeving op plekken waar ze vaak komen, zoals het plein of de supermarkt. Hierbij gaat het om het breed en laagdrempelig ophalen van wensen en behoeftes van de mensen in de omgeving in een tijdsbestek

van drie dagen. Hierbij gebruiken we de input van werksessie 2 om te spiegelen aan de ideeën van de inwoners.

Verder voeren we in het 'Café de Toekomst' gesprekken met inwoners, dorpsraden en maatschappelijke organisaties per deelgebied en per kern. Tijdens deze avonden zoomen we in op de waarden van een gebied, wat vinden inwoners waardevol. Maar ook gaan we in op de opgaven die er liggen in een dorp en hoe die kunnen worden aangepakt. Voor meer informatie wordt verwezen naar het Plan van Aanpak communicatie en participatie.

AFSTEMMING MER

In deze stap vindt één overleg plaats met het bureau dat het MER op gaat stellen, ten behoeve van de afstemming over de van de integrale doelen en opgaven.

1.3.3 Stap 3: Visievorming

- Aantal bijeenkomsten: vijf (drie werksessies projectteam, en ten behoeve van review één kernteam overleg en één projectteam-overleg).
- College en gemeenteraad.
- Resultaat:
 - concept omgevingsvisie.

WERKSESSIE PROJECTGROEP 4: BEPALING STRUCTUUR OMGEVINGSVISIE EN GEBIEDSGERICHTE DOELLEN EN AMBITIES

De omgevingsvisie is vormvrij. De visie wordt digitaal beschikbaar gesteld. Er is voor inhoudelijke tekst in de omgevingsvisie één tekststructuur mogelijk op basis van de TPOD, namelijk de 'Vrije tekststructuur'. De STOP/TPOD schrijft geen inhoudsopgave voor. Voor deze sessie laten wij een aantal voorbeelden zien (digitaal) van omgevingsvisies die wij eerder hebben opgesteld. In dit overleg bespreken we de structuur, inhoudsopgave, het detailniveau, het taalgebruik en de voorwaarden aan toegankelijkheid van de visie.

Nadat we gezamenlijk de keuze voor de structuur hebben gemaakt, gaan we in het tweede deel van deze werksessie aan de slag met de opgaven, doelen en ambities. We maken met de projectgroep de doelen en ambities concreter en werken dat uit naar de gebiedsgerichte doelen en ambities. Deze gebiedsgerichte doelen en ambities worden gerelateerd de deelgebieden die we ook met de projectgroep voor de waardenkaart hebben onderscheiden. Het schaalniveau kan overigens per ambitie verschillen. Sommige ambities en doelen gelden voor de hele gemeente, sommigen voor een deelgebied en sommigen voor een bepaalde wijk of dorpskern.

In deze fase brengen we ook de kansen in beeld voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit verbeelden we op de visiekaart of kansenkaart. Hierbij passen we informatie uit verschillende bouwstenen toe:

- De opgaven die inwoners hebben ingebracht tijdens het participatieproces.
- De doelen en ambities die een gebiedsgerichte uitwerking vragen.

Deze visiekaart kan van invloed zijn op wat er per deelgebied wordt opgenomen in het omgevingsplan. Daarom willen we ook in deze werksessie ook ambtenaren betrekken die verantwoordelijk zijn voor het omgevingsplan.

WERKSESSIE PROJECTGROEP 5: DILEMMA'S EN KOPPELKANSSEN

Na werksessie 4 werken wij dit uit en worden doelstellingen in relatie tot de opgaven beschreven. Uiteraard kunnen de ambities elkaar tegenspreken, er kunnen dilemma's ontstaan. Aan de andere kant kunnen er ook koppelkansen ontstaan: ambities kunnen integraal worden opgepakt en elkaar versterken. Hierbij gaat het om de vraag op welke wijze de omgevingskwaliteit het beste wordt gediend c.q. versterkt. En daarbij moet vooral gekeken worden of opgaven gecombineerd kunnen worden. Om deze dilemma's en koppelkansen te achterhalen, houden we een projectgroep (**werksessie 5**). Overigens kunnen er ook dilemma's op basis van het MER ontstaan, of volgen uit de participatie-inbreng. De knelpunten leiden tot opgaven en randvoorwaarden voor andere ontwikkelingen. Door deze aan elkaar te verbinden ontstaan gebiedsgerichte en doelgerichte kansen voor de gemeente Lochem. Samen met de gemeentelijke experts in de projectgroep, formuleren we op basis van de dilemma's en koppelkansen concrete opgaven en doelstellingen voor de gebieden. Vervolgens verwerken wij de uitkomsten van deze werksessie in een ruwbouw van visie, want de grote lijnen zijn dan in beeld.

COLLEGEDIALOOG EN RAADSDIALOOG

De keuzesessie uit werksessie 5 is ook een goed moment om de stand van zaken te bespreken met college en raad. Als blijkt dat er strijdige ambities zijn, of de onderwerpen uit het MER of de participatie leiden tot bepaalde keuzes, dan kunnen die worden voorgelegd aan het college en de gemeenteraad, zodat zij ook worden meegenomen in de keuzes. Als er geen dilemma's of met elkaar strijdige ambities zijn, dan wordt de gemeenteraad geïnformeerd over:

- de resultaten van het MER en de uitkomsten van de participatie en de verwerking daarvan in de visie;
- de keuzes voor de leidende principes, de missie, ambities en doelen.
- .

WERKSESSIE 6: UITVOERINGSPARAGRAAF

Aan de hand van de werksessie 5 en de visiekaart zijn de koppelkansen, gebiedsgerichte en doelgerichte kansen en dilemma's inzichtelijk. Dit vormt de basis voor de **uitvoeringsparagraaf**. Niet alle ambities en opgaven kunnen tegelijkertijd door de gemeente worden opgepakt. Er dient geprioriteerd te worden. Daarnaast is niet alleen de gemeente aan zet, maar wordt vanuit de sturingsfilosofie van de stimulerende overheid ook inzet gevraagd van inwoners en (maatschappelijke) organisaties. Hiervoor wordt een proceswijzer uitgewerkt, zoals is aangegeven onder het kopje 'Uitwerken proceswijzer'.

Voor de uitwerking van de uitvoeringsparagraaf organiseren we een werksessie met de projectgroep (**werksessie 6**). In de uitvoeringsparagraaf geven we aan hoe de gemeente inzet op uitvoering van de ambities, maar ook - op basis van de gekozen sturingsfilosofie - hoe inwoners en stakeholders kunnen bijdragen aan de uitvoering daarvan.

Als er sprake is van het maken van keuzes c.q. prioritering, dan wordt dit voor de terinzagelegging van de omgevingsvisie expliciet voorgelegd aan de gemeenteraad. Zij zullen hierin keuzes maken (optioneel zie stap 4).

Het proces van de omgevingsvisie eindigt met de uitvoering. De visie bevat de opzet van een werkproces tot monitoring, beheer en actualisatie van de omgevingsvisie.

Verder gaat het bij de uitvoering van de visie om de opstelling van programma's door het college en om stappenplannen. In feite valt deze fase buiten het totstandkomingsproces van de omgevingsvisie.

Als de omgevingsvisie aan haar doel beantwoordt, is ze een vliegwiel dat slechts op gang hoeft te worden gebracht. Vervolgens blijft ze de aanjager van initiatieven binnen de gemeente Lochem tot het moment waarop ze wordt herzien. Hoe snel dat het geval is zal per gebied verschillen.

UITWERKEN PROCESWIJZER

Wat ons betreft straalt de visie uit dat de initiatiefnemer centraal staat. De initiatiefnemer zal aan de hand van een stappenplan snel z'n weg moeten kunnen vinden: de proceswijzer.

De visie bevat in ieder geval ook een proceswijzer als handreiking en uitnodiging voor initiatiefnemers met een plan. Dit geldt voor initiatiefnemers die een plan hebben, dat niet past in het omgevingsplan. Deze proceswijzer laten we aansluiten op de in de gemeente gangbare werkwijze. De initiatiefnemer zal aan de hand van een stappenplan snel zijn weg moeten kunnen vinden. De beoordeling van een initiatief vindt daarbij plaats aan de hand van twee sporen:

- Is er sprake van een versterking van de omgevingskwaliteit (identiteits-/waardenkaart)? Aan de hand van het klikken op de identiteitskaart krijgt de initiatiefnemer compact mee wat de belangrijkste waarden in het deelgebied zijn en op welke wijze deze kunnen worden versterkt.
- Past het initiatief in de richtinggevende uitspraken over de geformuleerde opgaven en ambities? Of kort gezegd: Is er sprake van meerwaarde voor de gemeente?

We maken dit inzichtelijk in de vorm van een stappenplan als handreiking en uitnodiging voor initiatiefnemers met een plan. Hierbij sluiten we aan bij de Lochemse participatie-aanpak "samen buurt maken". De proceswijzer wordt in werksessie 6 voorbereid.

CONCEPT VISIE – REVIEW RONDE

In iedere stap worden de meest recente inzichten verwerkt. We verzamelen gedurende het gehele traject diverse bouwstenen en onderdelen. Pas als alle bouwstenen beschikbaar zijn, wordt de algehele visie samengesteld. Deze wordt integraal gecontroleerd door het gemeentelijke kernteam. Als het kernteam in hoofdlijnen akkoord is met de visie, wordt deze voorgelegd aan de projectgroep. In de kostenraming is in deze fase rekening gehouden met één aanpassingsronde voor het kernteam en één aanpassingsronde voor de projectgroep.

AFSTEMMING MER

In deze fase vindt twee keer overleg met het bureau plaats dat het MER op stelt, waarbij het kernteam en de projectleider van BügelHajema aansluit:

- Na werksessie 4 over de doelen en ambities en visiekaart.
- Na werksessie 5 over afstemming op de concept visie.

Na de opstelling van het MER kan blijken dat de doelen en ambities verder aangescherpt moeten worden, om effecten te voorkomen. Ook kan blijken dat bepaalde toekomstbeelden, kansen of gebiedsgerichte opgaven anders ingericht moeten worden, of dat er nadere randvoorwaarden aan de uitwerking worden gesteld. We houden rekening met één aanpassingsronde.

1.4 Fase 2: ontwerp omgevingsvisie en vaststelling omgevingsvisie

1.4.1 Stap 4: Ontwerp omgevingsvisie

- Aantal bijeenkomsten: één (kernteam ter voorbereiding van college en raad).
- Bijeenkomst college
- Bijeenkomst raad (optioneel).
- Participatie:
 - Toezenden visie inclusief terugkoppeling resultaten participatie (digitaal) aan de participanten en andere inwoners.
 - Toezenden visie aan vooroverlegpartner.
 - Inloopavond tijdens ter inzage legging (zie plan van aanpak communicatie).
- Resultaat:
 - GML ontwerp omgevingsvisie.

ONTWERPVISIE

Na de reviewronde van de hele omgevingsvisie, wordt de ontwerpvisie voorgelegd aan het college en wordt gevraagd te besluiten over de vrijgave voor de ter inzage legging. Optioneel kan voor de stap nog een extra college en raadsbijeenkomst worden gehouden om de eventuele keuzes in prioritering van de uitvoeringsparagraaf voor te leggen.

AFRONDING: PROCES ONTWERP OMGEVINGSVISIE

Na het besluit van het college over de vrijgave voor de ter inzage legging, wordt de website opgemaakt. De ontwerp-visie wordt toegezonden aan de vooroverlegpartners en wordt vervolgens ter inzage gelegd. Wij verzorgen daarvoor een GML en zijn aanwezig bij de inloopavond tijdens de ter inzagelegging. Vervolgens kan de visie voor zes weken ter inzage worden gelegd.

Na de terinzagelegging worden de zienswijzen behandeld en zo nodig wordt de visie daaraan aangepast. De gemeente maakt een overzicht en samenvatting en eerste aanzet voor beantwoording Reactienota zienswijzen en het bureau over de definitieve beantwoording. Vervolgens wordt dit zo nodig door het bureau verwerkt in de omgevingsvisie. De hoeveelheid werk die hieruit volgt is nog niet in te schatten. In onze kostenraming is hiervoor een richtbedrag gereserveerd.

1.4.2 Stap 5: vaststelling omgevingsvisie

- Aantal bijeenkomsten: -
- Resultaat:
 - GML vastgestelde omgevingsvisie.

Als afsluiting van het omgevingsvisietraject wordt de omgevingsvisie Lochem vastgesteld door de gemeenteraad en gepubliceerd in het DSO of op ruimtelijkeplannen.nl (afhankelijk van de stand van zaken van het DSO). In deze fase worden ook eventuele amendementen en moties verwerkt en wordt de omgevingsvisie toegankelijk gemaakt Omgevingsvisie via de website. Desgewenst kunnen we in deze fase nog een presentatie aan de gemeenteraad verzorgen.

IMPLEMENTEREN OMGEVINGSVISIE EN MONITOREN

De omgevingsvisie vormt het kader voor het omgevingsplan en programma's. Dit wordt verder uitgezet in de gemeentelijke organisatie. Het in de visie opgenomen uitvoeringsprogramma kan daarbij helpen. Ook wordt de monitoring vorm gegeven. In de visie is daarvoor een paragraaf opgenomen.

2 Samenvatting aanpak

Fase 1
Stap 1: Start
- Voorbereiding en startoverleg
- Digitaal overleg MER incl. enige voorbereiding
- Raadswerkgroep
- Werksessie 1 en voorbereiding
Stap 2 analyse en participatie
- Verwerking werksessie 1 en aanpassing pva's
- Werksessie 2 + voorbereiding
- Uitwerken opgaven, doelen en waardenkaart
- Collegebijeenkomst en gemeenteraadsbijeenkomst
- Werksessie 3: missie en leidende principes
- Afstemming MER 1x digitaal
Participatie
- Themabijeenkomst stakeholders en 'Café de toekomst' in afzonderlijke dorpen/buitengebied. Zo nodig gevolgd door enquête over 'ontbrekende informatie' via inwonerpanel
- Week van de omgevingsvisie – 3 dagen bezoek diverse plekken: naar de mensen toe
- Participatieverslag
Stap 3: Visievorming
- Werksessie 4 - Structuur en gebiedsgerichte doelen
- Uitwerking ruwbouw visie en visiekaart
- Overleg MER
- Werksessie 5: keuzes maken
- Collegebijeenkomst en Raadsdialoog (voorbereid in raadswerkgroep)
- Verwerking in visie dilemma's en koppelkansen, randvoorwaarden en kansen
- Werksessie 6: uitvoeringsparagraaf, proceswijzer etc.
- Overleg MER
- Bijsturing ambities en visiekaart n.a.v. MER en participatie en afronding concept visie
- Overleg kernteam review omgevingsvisie
- Aanpassing visie (eenmalig geraamd)
- Projectteamoverleg review omgevingsvisie
- Aanpassing visie (eenmalig geraamd)
Fase 2
Stap 4 ontwerp omgevingsvisie
- Kernteam (incl. voorbereiding en uitwerking)
- Bijeenkomst college van B&W, incl. voorbereiding
- Optioneel bijeenkomst Raad
- Inloopavond

- Omgevingsvisie 'gml' ontwerp omgevingsvisie

Stap 5 vaststelling omgevingsvisie

- Beantwoording zienswijzen

- Eventueel aanpassen website omgevingsvisie aan zienswijzen

- Omgevingsvisie 'gml' vastgestelde omgevingsvisie

-Nazorg: (verwerken van eventuele amendementen en moties, toegankelijk maken Omgevingsvisie via de website)

- Omgevingsvisie opmaken - in vorm van website

- Toegankelijk maken kaartmateriaal, teksten, website

Overige kosten

- Vierwekelijks digitaal voortgangsoverleg met gemeentelijke projectleider (16x)

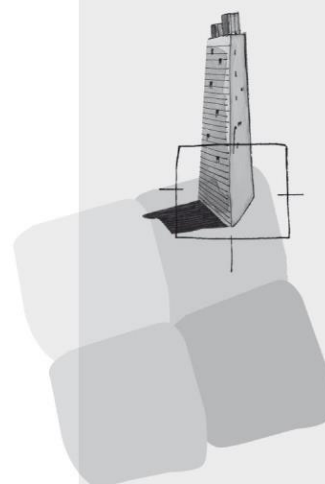
Colofon

Rapport

BügelHajema Adviseurs

Projectleiding

BügelHajema Adviseurs

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Utrechtseweg 7
3811NA Amersfoort
T 033 465 65 45
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort

**Plan van aanpak communicatie en
participatie**

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

1 Plan van aanpak participatie en communicatie

Participatie

U heeft al een participatietraject in gang gezet ter voorbereiding van de omgevingsvisie. Vanwege corona was dit voornamelijk digitaal. De Houtskoolschets heeft in de periode november-december 2020 een participatietraject doorlopen. Er zijn vragenlijsten ingevuld door het inwonerspanel en stakeholders, er is een tekenwedstrijd gehouden en er is een (digitaal) overleg gevoerd met de jongeren. De resultaten zijn neergelegd in de 'Inspraaknota eerste participatietraject houtskoolschets'. Ook het vervolg van de visie wenst u in samenwerking met inwoners, ondernemers, belanghebbende organisaties en dorpsraden op te zetten. Het is van belang dat we daarin voortborduren op het reeds opgehaalde resultaat. Dat betekent dat we op zoek gaan naar onderdelen waar we nog geen input vanuit stakeholders en inwoners hebben. We gaan uit van 'precisieparticipatie'.

Wat ons opvalt aan de 'inspraaknota' is dat er geen resultaten per dorp of deelgebied in staan. In onze aanpak gaan we daarom juist op zoek naar het gebiedsgerichte DNA: waar zijn mensen trots op in hun kern of deelgebied en wat willen ze graag behouden. Maar ook: wat willen ze niet behouden, waar liggen 'verander-opgaven' en waar zien ze ruimte voor ontwikkeling. Het eerste punt leidt tot inzichten voor de **waardenkaart**. Het tweede punt is input voor de **gebiedsgerichte opgaven** en de **visiekaart**.

De participatie is onlosmakelijk verbonden met het product omgevingsvisie. Om die reden hebben we het ook opgenomen in ons plan van aanpak omgevingsvisie. In dit plan van aanpak participatie lichten we de participatieonderdelen daaruit verder toe.

Participatie moet wat ons betreft een beweging zijn die in gang wordt gezet en die verloopt volgens een tevoren vastgestelde en gecommuniceerde structuur. Daarvoor dient een website als basis voor alle communicatie-uitingen en informatieverstrekkingen en die de eerste vragen van inwoners kan afvangen. De ervaring heeft ons geleerd dat het bij dergelijke processen heel prettig werkt om ter ondersteuning van het proces op de gemeentelijke website een pagina over de uit te werken omgevingsvisie te maken. De website biedt de gelegenheid aan eenieder om organisch met het proces mee te groeien. Tijdens het proces raakt de website gevuld, met bijvoorbeeld een agenda voor de participatieve acties, de uitkomsten van de participatie en de contouren en de eindversie van de Omgevingsvisie. Tevens kunnen op de website stellingen of enquêtevragen worden gesteld in het kader van de participatie. Optioneel kunnen wij ook een projectwebsite voor u opzetten ter ondersteuning van het proces. Een voorbeeld hiervan is <https://bugelhajema.maglr.com/3-ontwikkelrichtingen-oldebroek-west-iii>. Een dergelijke website genereert nieuwe energie en actieve participatie. Mensen kunnen op een eigen gekozen moment het plan inzien, ideeën spuien en wensen of grieven delen.

Voor ons is participatie geen doel op zich, maar een middel tot een doel. Om voor de omgevingsvisie het doel en het middel van de participatie te bepalen, haken wij aan bij uw vooraf gesteld uitgangspunten:

- We bouwen voort op wat we al hebben.
- De gemeente biedt ruimte en durft los te laten.
- De gemeente heeft oog voor alle belangen.
- De gemeente werkt gebiedsgericht en durft te differentiëren.
- De gemeente heeft oog voor regionaal denken.

Voor ons houdt met name het eerste punt in dat de gemeente een solide basis heeft als het gaat om het beleid voor de leefomgeving en dat verandering alleen aan de orde is als dit aantoonbaar tot verbetering leidt. Het tweede en derde uitgangspunt biedt daarnaast ruimte voor nieuwe invalshoeken en initiatieven. Het doel van de participatie zou dan een algemene mobilisatie van de collectieve intelligentie kunnen zijn: de gemeente heeft zelf uitgebreid en zorgvuldig nagedacht over de maatschappelijke doelen voor de leefomgeving, maar heeft de inwoners nodig om tot optimalisatie te komen. Bij dat doel, past het middel van het betrekken van 'meedenkers'. We willen de stakeholders en inwoners graag laten meedenken over hun gebied en hun gemeente.

Daarbij is het de kunst om iedereen te bereiken. Sommige groepen laten zich lastig mobiliseren. Het gaat bijvoorbeeld om scholieren, ouderen en dertigers. Die groepen moeten we daarom actief opzoeken. We gaan naar ze toe. We spreken mensen aan op plekken waar ze sowieso komen: de supermarkt, de glasbak, het plein, de weekmarkt. Daarvoor hebben we mobiele stands beschikbaar. We doen dat in de vorm van een 'week van de omgevingsvisie'. Dit zorgt ook meteen voor zichtbare publiciteit. Hierbij gaat het om het breed en laagdrempelig ophalen van wensen en behoeftes van de mensen in de omgeving in een tijdsbestek van drie dagen. We gaan met de mensen in gesprek over de toekomst van hun leefomgeving. Daarbij doen we ook een beroep op medewerkers van de gemeente. We kunnen een 'trekker' inzetten om het aantrekkelijk te maken voor inwoners om over de omgevingsvisie in gesprek te gaan. Als 'trekker' kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een 'ijsco-kar' met een gratis bolletje ijs.

Ook gaan we op bezoek in ieder deelgebied en kern en nodigen de inwoners uit voor het 'Café de Toekomst'. Tijdens deze bijeenkomst gaan we met inwoners, dorpsraden en maatschappelijke organisaties in gesprek over wat zij waardevol vinden aan hun dorp en waar verbeterpunten en opgaven liggen.

In de startfase bepalen we het definitieve communicatieplan. We stellen de vragen: Hoe brengen en houden we de mensen op de hoogte? Wat zien we graag gebeuren? En wat willen we voorkomen? De voorbereiding daarvan wordt door BügelHajema in overleg met het kernteam verzorgd, aangevuld met een communicatieadviseur. Zo nodig wordt het participatieplan aangepast en vervolgens worden de participatieacties uitgezet. Ook maken we bij de start een stakeholderanalyse met de gemeentelijke projectgroep. Ook de groep stakeholders, de 'meeweters' moet actief worden opgespoord: met welke personen en instellingen moet actief het gesprek gevoerd worden, welke partijen hebben belangen die ook een rol in de omgevingsvisie spelen. Met deze personen en instellingen is het zinvol om een Themasessie te beleggen. Een themabijeenkomst is een door ons, in samenwerking met de gemeente, georganiseerde bijeenkomst, waarin wij, in een huiselijke setting, het

gesprek op gang brengen tussen de geselecteerde 'meeweters'. Raads- en collegeleden zijn uiteraard zeer welkom om deel te nemen aan de Themasessie, maar dan vanuit een gedepoliteerde opstelling (eerder luisterend en enthousiasmerend dan opiniërend). Qua vormgeving is te denken aan pitches, in combinatie met stellingen. Aan de 'meeweters' wordt ruimte geboden om te pitchen naar aanleiding van tevoren geformuleerde stellingen. Vervolgens kan aan separate tafels onder leiding van een tafeldame, -heer (medewerkers van de gemeente en ons bureau) worden gediscussieerd. De tafeldame, -heer leidt en concludeert het gesprek en doet plenair verslag van de uitkomst. Zijn er geen pitches, dan vormen de stellingen de basis van gesprek. Bij de gesprekken zorgen we voor concrete voorbeelden of stellingen die de dilemma's scherp stellen. De gesprekken dragen bij aan het scherp stellen van de doelen in de omgevingsvisie. Verder wordt duidelijk welke verantwoordelijkheid inwoners zelf kunnen nemen voor oplossing van bepaalde opgaven in de fysieke leefomgeving. Dit is van invloed op het op te stellen **uitvoeringsprogramma**.

Betrekken van Raad en college

De raad is het bevoegd gezag voor de vaststelling van de omgevingsvisie, waarna het College het beleid concreet uit kan stippelen en uitvoeren vanuit een breed in de samenleving gedragen perspectief. In onze aanpak besteden wij expliciet aandacht aan de rol van de gemeenteraad en het college in het gehele proces (zie plan van aanpak Omgevingsvisie).

Betrekken van de gemeentelijke organisatie

Uiteraard wordt ook de gemeentelijke organisatie meegenomen in de totstandkoming van de visie. Zonder hen is het opstellen van een goede, gedragen visie niet mogelijk. We werken daarbij graag met een brede ambtelijke projectgroep, waarin zowel de fysieke leefomgeving, als de sociale leefomgeving, maar ook communicatie betrokken wordt. Zo komen we tot een integrale visie. In het plan van aanpak met het proces hebben we de momenten beschreven waarop we de werksessies met de gemeentelijke projectgroep inzetten (zie plan van aanpak Omgevingsvisie).

1.1 Communicatiestrategie

De communicatiestrategie bestaat uit 4 pijlers, gebaseerd op de participatieladder:

- Informeren: De inwoners, dorpsraden, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties informeren (kennis) over het proces en het product.
- Raadplegen: De inwoners, dorpsraden, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties raadplegen (met name aan de orde bij de officiële terinzagelegging van de Omgevingsvisie).
- Adviseren: Advies verzamelen vanuit de inwoners, dorpsraden, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.
- Coproduceren: Gezamenlijk met de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties toewerken naar het product.

Wat willen we bij wie bereiken?

- De inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties verbinden met het project en meedenken over de toekomst van hun leefomgeving, hun plaats.
- College en gemeenteraad laten deelnemen aan het participatieve proces, zodat ze weten wat er leeft onder de inwoners, wat betreft de fysieke leefomgeving. Daarnaast bewustwording van de sturings-filosofie in het licht van de Omgevingswet. Beiden zijn van invloed op het draagvlak onder de college- en raadsleden voor en de besluitvorming over de Omgevingsvisie en de deelproducten.

Gewenst resultaat

- Inbreng vanuit inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties over waarden/kwaliteiten en beleidsopgaven (raadplegen en co-creatie).
- Inbreng iedereen (inwoners, doelgroepen) op ontwerp-Omgevingsvisie, vermindering zienswijzen door het participatieve proces.
- Bewustwording bestuur en politiek van nieuwe werkwijze onder de Omgevingswet: actief participerende en verantwoordelijke samenleving, maar ook meenemen in het proces en de keuzes om te komen tot de uiteindelijke besluitvorming over de omgevingsvisie.
- Inbreng vooroverlegpartners op ontwerp-Omgevingsvisie.

1.2 Verwerking in de omgevingsvisie

De resultaten van de participatie worden in impressies per onderdeel van de participatie vastgelegd. Hieruit destilleren wij de conclusies voor de visie, uitmondend in een lijst die verwerkt wordt in de omgevingsvisie. Dit brengen we samen in de wrap up participatie. De resultaten worden vervolgens verwerkt in de omgevingsvisie (zie plan van aanpak omgevingsvisie). Mochten er onderdelen uit de participatie strijdig zijn met de huidige beleidslijn van de gemeente, dan maken we de keuzes samen met de projectgroep inzichtelijk. Bij het voorleggen van de concept ontwerp omgevingsvisie aan het college van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad, worden deze keuzes apart weergegeven.

Communicatiemiddelen

Voor de inzet van communicatiemiddelen gaan we uit van 'meedenken'. We laten mensen meedenken. Maar, we komen ook naar ze toe. Dat zien we terug in de volgende in te zetten communicatiemiddelen.

Middel	Omschrijving	Doel	Acties	Frequentie	Doelgroep
Algemene voorbereiding					
Website gemeente.	Op de website kan elke bezoeker achtergrondinformatie over de Omgevingsvisie en het meest actuele nieuws bekijken.	Informereren en profileren.	- Opzet website. - Actualiseren.	Doorlopend.	Inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.
Publicatie gemeentepagina.	Op de gemeentepagina wordt gepubliceerd dat gestart wordt met het project. De participatieacties worden gepubliceerd. De tussenresultaten van participatie worden inzichtelijk gemaakt..	Informereren en profileren.	- Publicaties maken.	Bij de onderkolom 'Omschrijving' in deze rij opgenomen stappen.	Inwoners, ondernemers, partners.
Fase 1: visievorming					
Meedenkdagen, bijvoorbeeld in het winkelcentrum, of op de weekmarkt/schoolplein gesprekken/ouderencomplex-gesprek: we komen naar u toe.	Met inwoners in gesprek over de toekomst van hun leefomgeving.	Raadplegen en adviseren over kwaliteiten en opgaven.	- Publicatie gemeentepagina - Voeren gesprekken. - Uitnodigen politiek	In ieder geval één per kern	Inwoners en vooral ook de unusual suspects: scholieren, minima, ouderen en twintigers/dertigers.
'Themasessie Omgevingsvisie' stakeholders (live dialoog).	Themasessie met stakeholders (o.a. ondernemers, dorpsraden en (maatschappelijke) organisaties samen): bepalen	Raadplegen: kwaliteiten, gebiedsgerichte opgaven, verantwoordelijkheden.	- Benaderen stakeholders. - Uitnodigen politiek.	Eén keer (tenzij tijdens proces noodzaak 2 ^e gerichte bijeenkomst blijkt).	Stakeholders, waaronder ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.

Middel	Omschrijving	Doel	Acties	Frequentie	Doelgroep
	gebiedsgerichte opgaven en rol stakeholders daarbij.				
'Café De Toekomst per deelgebied/kern (live dialoog).	Sessie met inwoners en dorpsraden, bepalen gebiedsgerichte opgaven en rol inwoners daarbij.	Raadplegen: kwaliteiten, gebiedsgerichte opgaven, verantwoordelijkheden.	- Benaderen inwoners. - Per kern sessie (opzet wereld-café). - Uitnodigen politiek.	Één keer per kern.	Inwoners.
Enquête op website/ inwonerspanel	Het kan zijn dat er uit de meedenkdagen en sessies met inwoners en stakeholders thema's komen die nog nadere uitwerking vragen met inwoners. Daarvoor kunnen we een online vragenlijst uitzetten op de website en in het inwonerspanel.	Raadplegen.	- opzetten enquête - Plaatsing vragen op de gemeentelijke website/facebook of via het burgerpanel.	Één keer tijdens fase 1.	Inwoners.
Fase 2: officiële procedure					
Toezending ontwerp-Omgevingsvisie.	Vooroverleg partners: Omliggende gemeenten, provincie, partners.	Informereren.	- Verzending.	Één keer.	Omliggende gemeenten, provincie, partners.
Terinzagelegging ontwerp-Omgevingsvisie.	De ontwerp-Omgevingsvisie wordt voor iedereen ter inzage gelegd.	Informereren en raadplegen.	- Publicatie terinzagelegging.	Één keer.	Inwoners, belanghebbenden.
Inloopavond (live dialoog).	Inloopavond ontwerp-visie.	Informereren.	- Uitnodiging.	Één keer.	Inwoners, belanghebbenden.
Participatie gemeentelijke organisatie (zie ook Plan van Aanpak Omgevingsvisie)					
Presentatie college of gemeenteraad(scommissie).	Presentatie/informereren college en ge-	Informerend, raadplegend en besluitvormend	- Uitnodiging/planning/	Zie PvA Omgevingsvisie.	College/gemeenteraad.

Middel	Omschrijving	Doel	Acties	Frequentie	Doelgroep
	meenteraad.	over: - besluitvorming ontwerp- Omgevingsvisie en vast te stellen Omgevingsvisie - zo nodig: bespreking dilemma's en koppelkansen - raads werkgroep bij praten cf. PvA Omgevingsvisie	publicatie		
Werksessies met ambtenaren in Kern-team/projectteam	Zie informatie in PvA fase 1 en 2. Er zijn 6 werksessies brede projectgroep en 1 reviewronde brede projectgroep gepland 3 kernteambijeenkomsten met kleinere groep.			Zie PvA omgevingsvisie.	

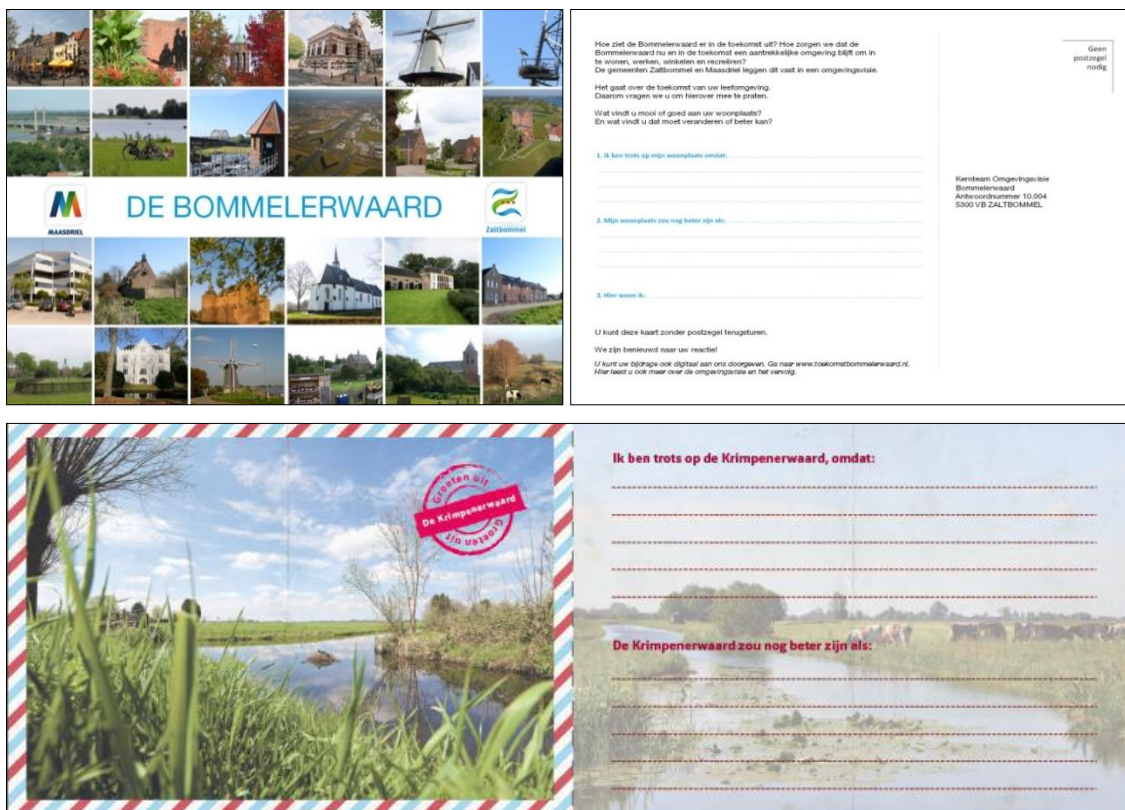
*Alle participatiemomenten zijn inclusief voorbereiding, afronding, verslaglegging/impressies, het samen brengen van de resultaten en verwerking van de participatie in de concept omgevingsvisie.

**Van de ambtelijke werksessies maken wij overigens geen officieel verslag. We houden tijdens de werksessie de inbreng van de deelnemers aan de sessie bij op A0-vellen, kaartmateriaal of digitaal (afhankelijk van de werkvorm), en verwerken de resultaten uit de werksessies in de deelproducten van de visie.

Bijlage: Alternatieve participatievormen

ANSICHTKAARTEN

Bij verschillende gemeenten hebben wij een ansichtkaartenactie gehouden. Hierbij is een ansichtkaart met aansprekend ontwerp met beelden van de gemeente, verzonden naar alle huishoudens in de gemeente. Achter op deze kaart stonden een paar vragen over bijvoorbeeld de leefomgeving. Gratis konden inwoners deze kaart, na invullen, retourneren. Op deze kaart stond meteen informatie over de omgevingsvisie en vaak een verwijzing naar een website waar meer informatie te vinden is. Omdat de kaart naar alle inwoners gaat is het van belang simpele vragen te stellen over de leefomgeving. Het bijkomende doel van de kaart is bij de bewoners bekend maken dat de gemeente de omgevingsvisie op gaat stellen en waar meer informatie te vinden is. Daarom zetten we dit participatiemiddel vaak in aan het begin van het participatietraject.

Zie ook:

<https://www.nederbetuwe.nl/bouwen-en-wonen/beleidsplannen/ruimtelijke-ordening/omgevingsvisie/resultaten-ansichtkaarten>

ONZE KOFFIEKAR

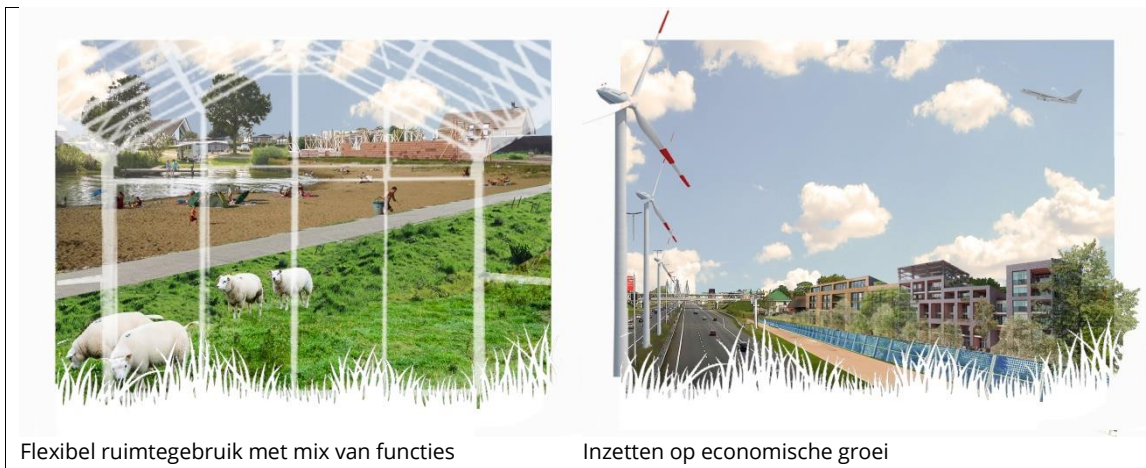
Naast de bekende avonden in buurthuizen, waar vaak dezelfde personen op af komen, zoeken we juist ook andere bewoners op. Bijvoorbeeld met onze koffiekar op drukbezochte plekken in de ge-

meente. Denk bijvoorbeeld aan pleinen bij supermarkten of buurthuizen of gericht bij verenigingen. Wij hebben twee van dergelijke karren beschikbaar.

Op deze plekken gaan wij in gesprek met bewoners. Dit kan bijvoorbeeld door middel van panelen met een aantal stellingen. Hier kunnen bewoners hun mening geven over wat belangrijk is. Door de drempel zo laag mogelijk te houden, spreken we hiermee een bredere doelgroep aan.

Ook is er de mogelijkheid aan de hand van afbeeldingen (die opgebouwd zijn uit kenmerkende beelden in de gemeente) de gewenste toekomst voor de gemeente te peilen. Door de afbeeldingen van een begeleidend tekstje te voorzien en in gesprek te gaan met bewoners over wat ze zo aanspreekt bij deze beelden, kan bijvoorbeeld de prioritering van opgaven bepaald worden.

Flexibel ruimtegebruik met mix van functies

Inzetten op economische groei

Innovatie en duurzaamheid

Kleinschaligheid koesteren

Voor de omgevingsvisie Hoeksche Waard zijn we niet rondgegaan met een koffiekar, maar met een oude SRV wagen. Een filmpje hiervan vindt u hier: https://youtu.be/hVDdgwF_yjk

Digitale enquête

Met een gerichte online enquête kunnen we een breed publiek bereiken. Of die ook bereikt worden hangt af van de publiciteit die we er aan kunnen geven. Hoe breder het onder de aandacht wordt gebracht, hoe meer respons het oplevert.

Voor de inhoud kunnen we bijvoorbeeld vragen stellen over de waarden of opgaven. De ervaring leert wel: liever een korte enquête met gerichte vragen dan een meer uitgebreide.

Indien aanwezig wordt ook gebruikgemaakt van een burgerpanel.

Een combinatie met de ansichtkaarten (op de ansichtkaart wordt verwezen naar de digitale enquête) of met de koffiekar (aan de koffiekar de enquête invullen) of

Voorbeelden van de online enquête:

- Omgevingsvisie [Schagen](#)
- Omgevingsvisie Dalfsen: <https://nl.surveymonkey.com/r/Q2D7QN5>

FILMPAAL/QR-CODE

Op scholen, festivals of andere plekken zetten we een fotobooth o.i.d. neer voor een gerichte vraag, bijv. "Stel, u bent voor één dag burgemeester van Lochem: wat zou u willen doen om onze gemeente nog mooier, duurzamer of prettiger leefbaar te maken? Heeft u bijvoorbeeld een idee om de eenzaamheid in Halderberge tegen te gaan? Of heeft u dé oplossing om jongeren in de kernen te houden? Het mag allemaal. We horen het graag van u en wie weet wint u wel een rondvlucht of parachutesprong!"

(voorbeeld is van de gemeente Halderberge:

<https://www.omgevingsvisiehalderberge.nl/omgevingsvisie-halderberge/agenda>)

In de fotobooth kunnen mensen daarvoor een filmpje opnemen.

Een variant is het maken van posters met een QR-code. Die posters hangen we op bij scholen en verenigingen. Door de QR-code te scannen, komen de jongeren bij een korte vragenlijst uit die ze kunnen invullen. Onder de deelnemers wordt een prijs verloot.

FOTOWEDSTRIJD

Een fotowedstrijd is een makkelijke manier om inwoners te laten delen welke plekken in de gemeente zij waardevol vinden. Maar ook plekken waar verandering nodig is, zijn goed in beeld te brengen. Daarnaast kunnen de ingezonden foto's later gebruikt worden in de omgevingsvisie zelf, waardoor de omgevingsvisie nog meer van de bewoners zelf wordt.

Zie bijvoorbeeld: www.omgevingsvisiehalderberge.nl

BEWONERS HUN EIGEN OMGEVINGSVISIE LATEN MAKEN

In de Hoeksche Waard hebben we de inwoners uitgedaagd om in teams hun eigen omgevingsvisie op te stellen. Dit werden 'waardmakers' genoemd. Want de insteek was dat het een visie van, voor en door de Hoeksche Waard moest worden. Lange tijd nam de overheid in haar beleid het voortouw als het ging om het bepalen van kwaliteit in onze leefomgeving. De omgevingsvisie biedt handvatten en inspiratie aan iedereen die een bijdrage wil leveren aan de Hoeksche Waard. Dat wordt in de Hoeksche Waard 'waardmaken' genoemd.

Uiteindelijk hebben circa 200 Waardmakers in 20 teams hun eigen visie gemaakt, rekening houdend met de opgaven waar de Hoeksche Waard voor staat. Er waren niet alleen teams van inwoners maar ook van bijvoorbeeld stakeholders en van een ambtelijke groep.

<https://waardmakers.nl/tussenresultaten>

<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/ervaringen/praktijkverhalen/praktijkverhalen/participatie-vraagt-capaciteit/>

WANDELING/FIETSTOCHT

Er wordt een wandeling of fietstocht uitgestippeld langs belangrijke gebieden of aan de hand van belangrijke thema's die spelen binnen de gemeente. Op verschillende plaatsen kunnen deelnemers in gesprek gaan met mensen van de gemeente (ambtenaren, wethouders, raadsleden) om het over de concept omgevingsvisie of bepaalde onderwerpen te hebben te hebben. Op deze locaties wordt

twee keer op gezette tijden een korte presentatie gegeven over de omgevingsvisie (wat is het, hoe kun je het stuk lezen, hoe kun je reageren).

STAKEHOLDERS EN KETENPARTNERS

Met belangenorganisaties, medeoverheden e.d. werkt het nog steeds het beste om gewoon een overleg te voeren, al dan niet digitaal. Daarbij is onze ervaring dat open vragen minder goed werken en beter gevraagd kan worden te reageren op beschikbare stukken.

Het meest effectief zijn gesprekken als ze meer themagewijs worden ingestoken.

ONDERSTEUNENDE DIGITALE MIDDELEN: WEBSITE / OMGEVINGSFESTIVAL

PROJECTWEBSITE

Een website is een mooie basis voor het verzamelen van informatie en het op de hoogte houden van inwoners en andere stakeholders. Door mooie, compacte en duidelijke website te maken is het vinden van informatie voor inwoners gemakkelijk en laagdrempelig.

Op de projectwebsite kan informatie worden opgenomen over bijvoorbeeld:

- Uitleg over de omgevingswet/visie
- Enquêtes
- Planning
- Opgehaalde resultaten delen
- Toegang tot filmpjes, wedstrijden
- Digitale presentatieruimten
- Etc.

Een aantal voorbeelden van projectwebsites:

<https://waardmakers.nl/>

www.omgevingsvisiehalderberge.nl

www.omgevingsvisiedalfsen.nl

(ONLINE)OMGEVINGSFESTIVAL/DIGITALE PARTICIPATIERUIMTE

Voor online participatie is het omgevingsfestival een mooi middel om deze digitaal vorm te geven. Het festivalterrein bestaat uit meerdere aanklikbare tenten. Deze tenten kunnen in allerlei vormen worden ingevuld. Denk bijvoorbeeld aan een centrale presentatie in Zoom op de mainstage, een tent specifiek ingericht op het onderwerp 'Klimaat en Energie' of juist een tent met een deelsessie over de Omgevingswet. Alles is mogelijk!

Onze recente ervaringen met het digitaal festivalterrein leert ons dat mensen het erg aanspreekt om via een dergelijke landingspagina de informatie tot zich te nemen of om verschillende sessies te volgen. Men heeft het gevoel 'ergens naar toe te gaan'. Het is een klein stukje beleving wat extra uitnodigt om deel te nemen of informatie te raadplegen.

Bij de gemeente Ooststellingwerf is gebruik gemaakt van een interactief, 360° festivalterrein op een locatie in de gemeente. Hier kon men onder andere met mensen van de gemeente in gesprek en waren de ambities en gebied specifieke opgaven te vinden. Neem vooral zelf een kijkje:

<https://5.1.2e.maglr.com/welkom>

Voorbeeld festivalterrein gemeente Ooststellingwerf

Voorbeeld van het festivalterrein van de gemeente Bunnik

Voor bijvoorbeeld een informatieavond is een digitale presentatieruimte een mooi middel om deze presentatie vorm te geven. In deze 360 graden viewer zijn alle denkbare opties beschikbaar. Denk aan een Zoom-bijeenkomst op een gezette tijd, informatie pagina's, raadpleegbare GIS-kaarten, animaties, vragenlijsten, rechtstreeks contact met de klant. En dat allemaal zonder de digitale presentatie ruimte te verlaten.

Overige voorbeelden van digitale participatieruimten:

<https://seekbeak.com/v/V6za7nQgqeZ>

<https://bugelhajema.maglr.com/3-ontwikkelrichtingen-oldebroek-west-iii>

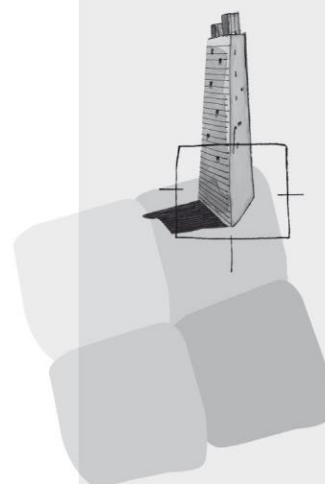
Colofon

Rapport

BügelHajema Adviseurs

Projectleiding

BügelHajema Adviseurs

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Utrechtseweg 7
3811NA Amersfoort
T 033 465 65 45
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort

Omgevingsvisie

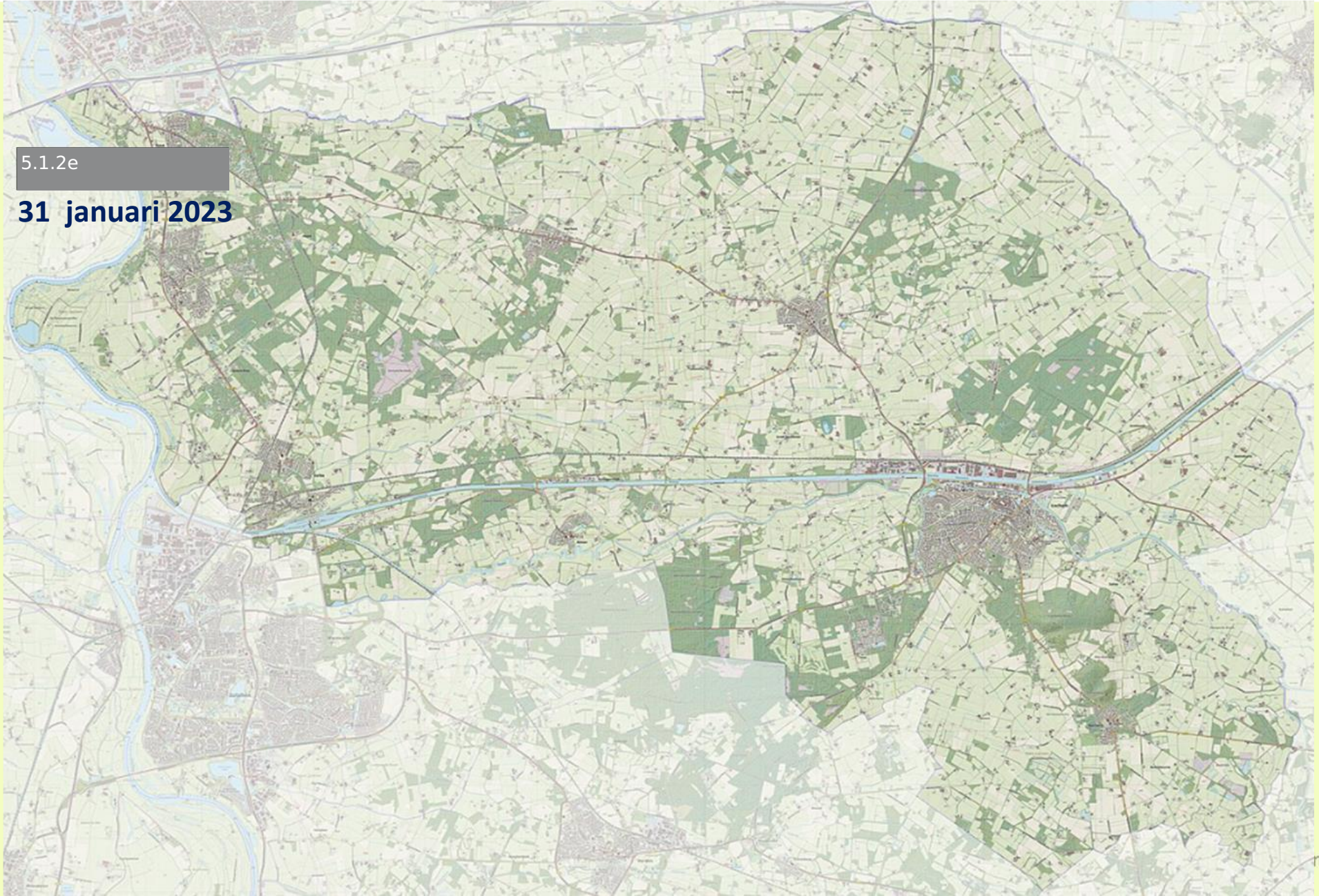
Presentatie plan van aanpak

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

5.1.2e

31 januari 2023

**Wat is nodig om Lochem ook in de
toekomst en fijne, veilige,
duurzame en gezonde
leefomgeving te laten zijn?**

OMGEVINGSVISIE volgens de wet

Doel:

vastleggen lange termijn beleid

Inhoud:

De **hoofdpijnen** van

- de **kwaliteit** van de fysieke leefomgeving
- Voorgenomen **ontwikkelingen, gebruik, beheer bescherming en behoud** van de fysieke leefomgeving

Hoe:

- Integrale blik
- Geen risicomijdend gedrag
- Participatieve aanpak
- Ruimte voor privaat initiatief
- Vormvrij: detailniveau, gebieden en thema's

Structuur van visie - drie-lagenbenadering

Strategisch, tactisch en operationeel

Omgevingsvisie

Missie: kwaliteiten en ambities

Lange termijn (15 jaar)

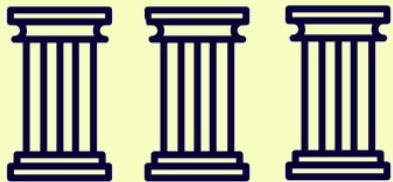
Speerpunten: concrete doelen

Middellange termijn (5-10 jaar)

Acties: acties en rolverdeling

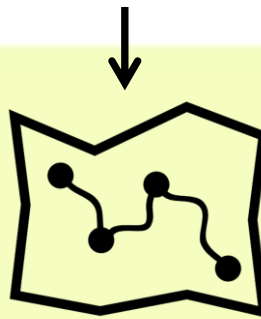
Korte termijn (>5 jaar)

De kern van de aanpak

Huidige beeld

**‘wat is het
vertrekpunt?’**

Ambities

**‘waar moeten we aan
werken?’**

Afwegingskader/visie

**‘hoe gaan we om
met initiatieven?’**

‘Pilaren onder de visie’

- Houtskoolschets, 1^e aanzet concept-visie en bestaand en nieuw beleid
- Beschrijving kwaliteiten (gebiedsgericht)
- Ontwikkelingen & trends

- Gebiedsgericht
- Vanuit **opgaven**
- Uitvoeringsprogramma

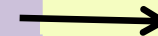
- Gebiedsgericht
- Vanuit **waarden**
- Proceswijzer

De kern van de aanpak

Participatie

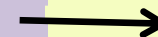
1. Wat wilden we en willen we dat nog steeds?

HUIDIG BELEID

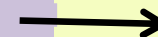
2. Wat komt er op ons af?

TRENDS/ONTWIKKELINGEN

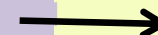
3. Wat zijn onze kwaliteiten (wat is van waarde?)

WAARDENKAART

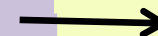
4. Waar willen we naar toe?

**VISIEKAART,
UITVOERINGS PARAGRAAF**

5. Hoe gaan we aan de slag?

**PROCESWIJZER,
AFWEGINGSKADER (JA,
MITS)**

FASE 1

Stap 1: Start

Acties:

- Startoverleg
- Presentatie College
- Raadswerkgroep
- Projectgroep 1: Dag van de omgevingsvisie beleid en opgaven
- Website opzetten
- Communicatieplan

Resultaten:

- Definitief plan van aanpak
- Inventarisatie
- stakeholderanalyse

Januari

Stap 2: Analyse

Acties:

- 2 x werksessie projectgroep
- College bijeenkomst
- Raadsbijeenkomst
- Participatie stakeholders en inwoners

Resultaten:

- Leidende principes, speerpunten en doelen
- Waardenkaart
- Wrap up participatie

Februari - mei

Stap 3: Visievorming

Acties:

- 3 x werksessie projectgroep en reviewsessie
- College bijeenkomst
- Raadsbijeenkomst (raadsdialoog)

Resultaten:

- Beleidskeuzen
- (Afstemming) MER
- Concept- Omgevingsvisie

Mei– december 2023

FASE 2

Stap 4: Formele procedure

Acties:

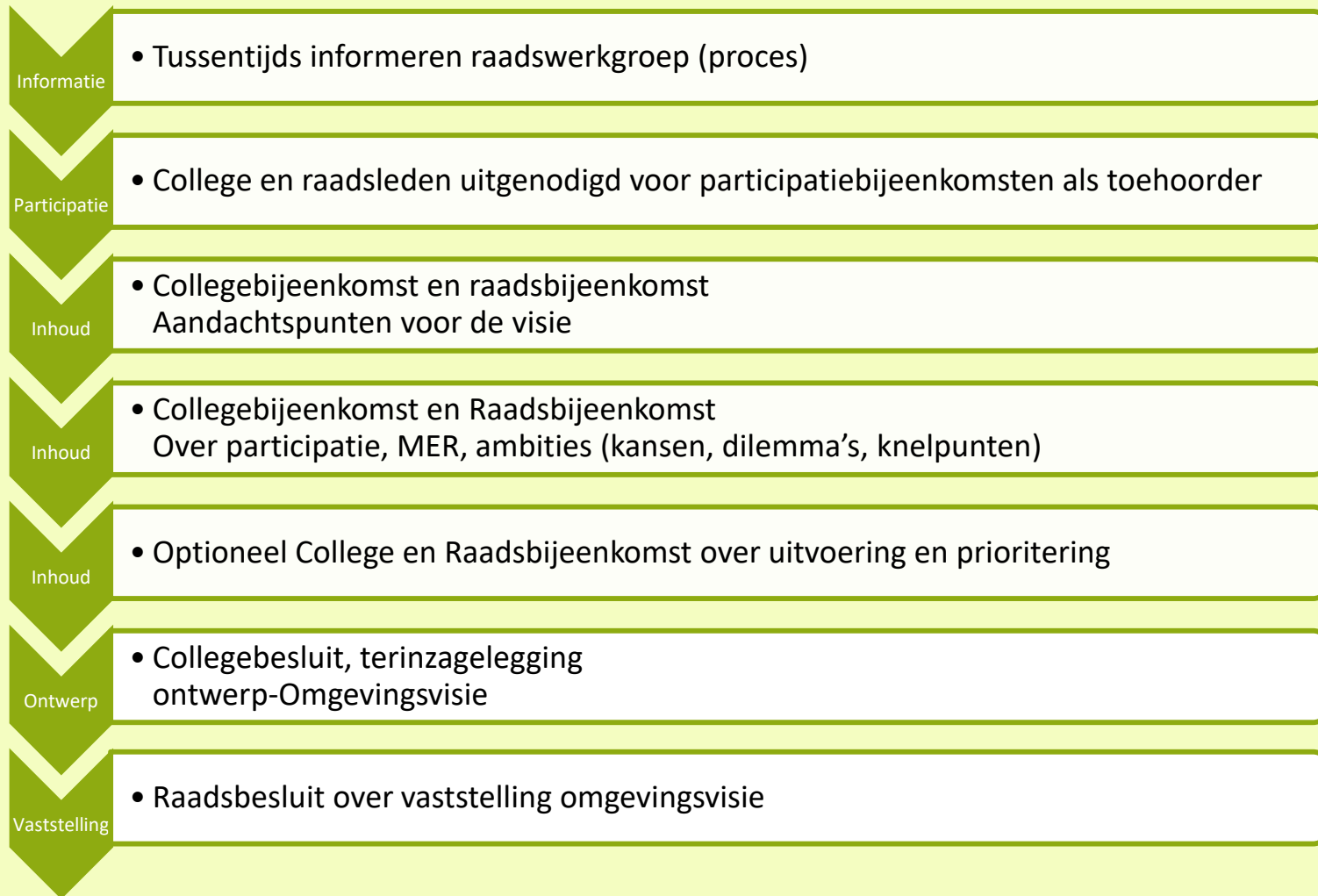
- Ontwerp-omgevingsvisie
- Collegebesluit
- Optioneel raad
- Zienswijze procedure
- Inloopavond
- Aanpassingsronde
- Collegebesluit
- Vaststelling door de raad

Resultaat:

- Ontwerp en Vastgestelde omgevingsvisie Lochem

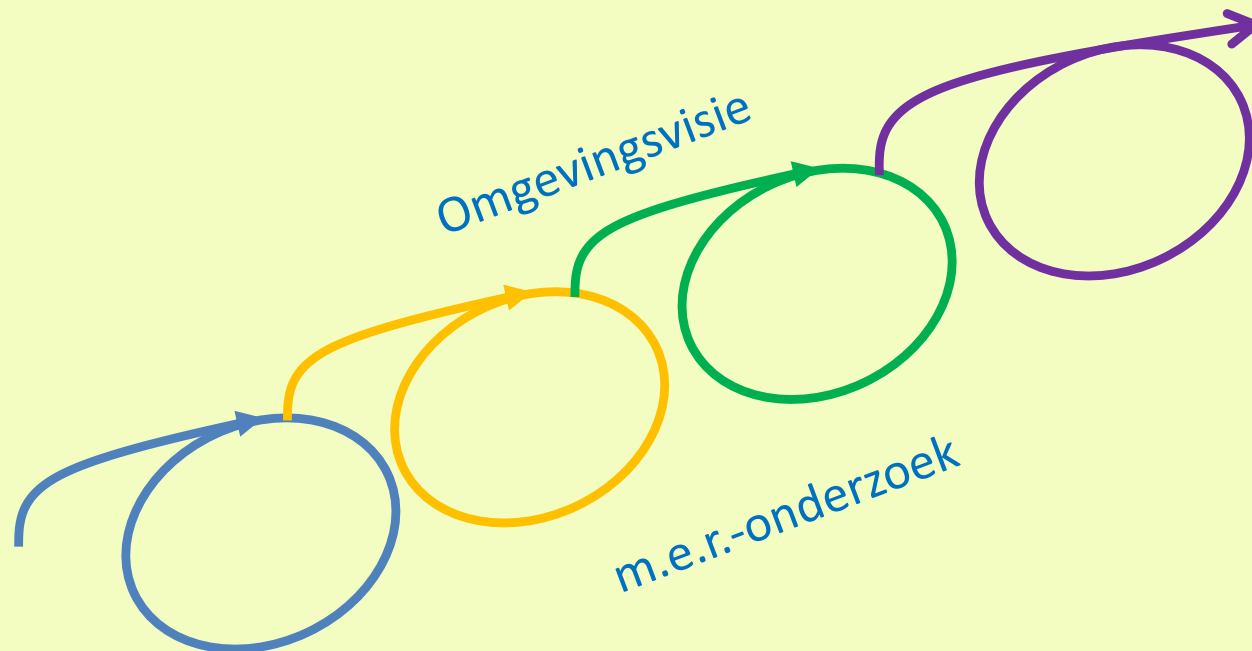
Januari 2024 – juli 2024

'Peilstokmomenten' voor College en Raad

Milieueffectrapportage

- Ontwerpend proces instrument: goede (milieu-)informatie t.b.v. keuzes Omgevingsvisie
- afstemming Omgevingsvisie en m.e.r.:
 - Uitgangssituatie/leefomgevingsfoto
 - Doelen, ambities, gebiedsgerichte opgaven
 - Visiekaart

Participatievormen

Koffiekar

Koffiekar buiten
Meedenkdagen
Café van de toekomst
Lochem Spreekt
www.lochem.nl

Omgevingsvisie Lochem

Leidende principes

Ik heb een plan

Proceswijzer

Waardenkaart

*Kwaliteiten per
deelgebied +
detailkaarten*

Visie

*Ambities +
Speerpunten*

Visiekaart

*Gebiedsgerichte
vertaling van
speerpunten*

Uitvoerings- paragraaf

*Hoe gaan we aan
de slag?*

Achtergronden

Uitvoerings- programma

*Acties korte
termijn*

- Relatie met andere instrumenten
- Wijze van uitvoering
- Monitoring en evaluatie

- Participatieverslag
- Milieubeginselen
- Kostenverhaal
- Grondbeleid

Voorbeeld omgevingsvisie Beuningen

<https://www.beuningen.nl/omgevingsvisie/Home>

Zoeken

[Home](#)

[Ambities en speerpunten](#)

[Waardenkaart](#)

[Deelgebieden](#)

[Ik heb een idee](#)

*Verbinding, betrokkenheid
en mooi plekje*

Ambities en speerpunten

Waardenkaart

5.1.2e

Deelgebieden

Ik heb een idee

[Wat is de Omgevingsvisie?](#)

[Hoe is de Omgevingsvisie tot stand gekomen?](#)

[Omgevingsvisie kaart](#)

[Hoe gaan we om met ons milieu?](#)

[Hoe gaat de gemeente om met kosten?](#)

[Monitoring Omgevingsvisie](#)

Bedankt voor uw aandacht

Vragen?

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 35, 38, 49